

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

“ก๊าซอุตสาหกรรม” เปรียบเสมือนปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเหล็ก โรงกลั่นน้ำมันหรือแม้แต่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการใช้ก๊าซอุตสาหกรรมประสิทธิภาพสูงในกระบวนการผลิต การผลิตก๊าซอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งไนโตรเจน ออกซิเจน อาร์กอนหรือก๊าซผสมชนิดอื่น ๆ จึงต้องการเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัยเพื่อให้ได้ก๊าซประสิทธิภาพสูงเหมาะสำหรับการนำมาใช้ในกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่อไป ผู้ผลิตก๊าซอุตสาหกรรมรายใหญ่ของประเทศไทย กำลังการผลิตสูงสุดในเอเชียอาคเนย์มีโรงแยกอากาศทั้งหมดสามแห่ง โรงแยกอากาศแห่งที่ 1 และแห่งที่ 2 ผลิตและจัดส่งก๊าซให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ส่วนโรงแยกอากาศแห่งที่ 3 ซึ่งเป็นโรงแยกอากาศขนาดใหญ่ที่สุดดำเนินการผลิตและจัดส่งก๊าซให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก ในนิคมอุตสาหกรรมบ่อวิน จ.ชลบุรี โดยโรงแยกอากาศทั้งสามแห่งมีการผลิตก๊าซเหลวเพื่อจำหน่ายไปยังโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยการจัดส่งก๊าซอุตสาหกรรมให้ลูกค้าทั้งในส่วนของไนโตรเจน ออกซิเจน และอาร์กอนนั้น จะต้องผ่านกระบวนการเพื่อทำให้กลายเป็นของเหลว (Liquid) ก่อน และทำการจัดเก็บไว้ในสถานี (Storage Tank) ซึ่งจะเป็นสถานี (Storage Tank) สำหรับจัดเก็บออกซิเจนเหลว (Liquid Oxygen) และไนโตรเจนเหลว (Liquid Nitrogen) โดยเฉพาะ หากลูกค้ามีความต้องการปริมาณน้อยก๊าซที่ผลิตได้นั้นจะถูกจัดเก็บในท่อ หรืออาจทำการขนส่งก๊าซเหลว (Liquid Gas) ด้วยรถบรรทุก (Bulk Tanks) ส่งไปถึงหน้างานของลูกค้าแล้ว ถ่ายเทของเหลว (Liquid) ไปยังสถานีจัดเก็บซึ่งลูกค้าได้ทำการติดตั้งสถานี (Storage Tank) ไว้แล้ว (ปฏิญญาภรณ์ ชาติการุณ, 2548 : ออนไลน์)

ประเทศไทยมีธุรกิจผลิตถึงบรรจุก๊าซเหลวเพียง 3 ราย ในการผลิตต้องอาศัยแหล่งวัตถุดิบ แรงงานฝีมือ การขนส่งทั้งนำเข้าและส่งออก ขนาดของสินค้าที่ใช้บรรจุมาตรฐาน เช่น ขนาด 20 ฟุต, 40 ฟุต ส่วนสถานีขนาดใหญ่สามารถบรรจุได้ 100,000 ลิตรขึ้นไป วัตถุดิบหลัก เช่น เหล็ก และสแตนเลสจะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น และยุโรป เป็นต้น ซึ่งใช้เรือในการขนส่ง ความจำเป็นในการการใช้ช่างฝีมือโดยเฉพาะงานเชื่อมซึ่งจะต้องใช้ช่างที่มีคุณสมบัติและใบรับรองที่ระบุตามงานแต่ละประเภท แรงงานเชื่อมฝีมือส่วนใหญ่จะทำงานในกลุ่มอุตสาหกรรมก๊าซและปิโตรเลียมซึ่งจะได้รับค่าจ้างในอัตราค่อนข้างสูง ผู้ศึกษาสนใจที่จะเลือกศึกษาบริษัทแห่ง

หนึ่งซึ่งมีศักยภาพทั้งทางด้านที่ตั้งที่ไม่ห่างจากท่าเรือ อยู่ในแหล่งที่สามารถหาแรงงานฝีมือในการผลิต อีกทั้งสถานที่ไม่ไกลจากอุตสาหกรรมก๊าซและปิโตรเลียม มีความสะดวกในการเรียกใช้บริการของลูกค้า และเป็นประโยชน์ทางการตลาดในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้า

บริษัทแห่งหนึ่ง ได้เปิดดำเนินการมานานแล้วแต่ยังคงใช้ระบบต้นทุนแบบเดิม และไม่เคยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกตามสินค้าแต่ละประเภท โดยจะทำการรวบรวมข้อมูลที่เป็นวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรงจากใบสะสมต้นทุนงานสั่งทำแต่ละงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ เช่น วัตถุดิบทางอ้อมและแรงงานทางอ้อมจะมีเพียงการบันทึกเป็นต้นทุนผลิตและทุกสิ้นปีจะทำการรวบรวมต้นทุนทางอ้อมทั้งหมดมาเปรียบเทียบกับต้นทุนทางตรงเพื่อคำนวณหาสัดส่วนที่จะนำไปใช้ในการประมาณการค่าใช้จ่ายในการผลิตล่วงหน้าของปีถัดไป แล้วนำตัวเลขประมาณการดังกล่าวมาปรับเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมภายนอกด้วย เช่น แนวโน้มของตลาดผลกระทบของดอกเบี้ย อัตราการขึ้นค่าแรง เป็นต้น วิธีการคำนวณต้นทุนแบบเดิมทำให้บริษัททราบผลกำไร จากการดำเนินงานในภาพรวมเท่านั้นแต่ไม่สามารถให้คำตอบได้ว่าผลิตภัณฑ์รุ่นใดแบบใดที่ทำกำไรให้กับบริษัทมากหรือน้อยเพียงใด โดยบริษัทมีกำไรสูงเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดทุกปี โดยที่บริษัทไม่ทราบต้นทุนกำไรที่แท้จริงของสินค้าแต่ละประเภท ส่งผลให้ผู้บริหารมีข้อมูลต้นทุนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง และไม่เพียงพอที่จะนำมาประกอบการตัดสินใจในเชิงบริหาร (กรรมการผู้จัดการ, 2553 : สัมภาษณ์)

ปัญหาจากระบบการที่บริษัทมีกำไรจากการประกอบการแต่ประสบปัญหาเงินทุนหมุนเวียน เป็นปัญหาการบริหารงานมาโดยตลอด ทั้งที่ไม่มีการสต็อกสินค้า และผลิตตามคำสั่งซื้อ จึงทำให้เกิดข้อสงสัยในต้นทุน และการกำหนดราคาขาย จากการตรวจสอบต้นทุนจากบัตรต้นทุนแล้วมีการปันส่วนต้นทุนเท่ากัน ซึ่งบัญชีต้นทุนเดิมที่ไม่ได้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ จึงมีความสนใจการนำระบบต้นทุนฐานกิจกรรมมาประยุกต์ใช้ในการคิดต้นทุนสำหรับธุรกิจ เพื่อศึกษาและปรับปรุงต้นทุนของแต่ละกิจกรรมในการผลิต ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาระบบต้นทุนฐานกิจกรรมและนำมาประยุกต์ใช้ เนื่องจากเป็นระบบการคิดต้นทุนโดยการวิเคราะห์กิจกรรมและมีการปันส่วนค่าใช้จ่ายตามกิจกรรมที่ใช้ ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับต้นทุนได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารนำมาใช้ในการตัดสินใจกำหนดราคาขายและวางแผนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม สำหรับธุรกิจผลิตถังบรรจุก๊าซเหลวของบริษัทแห่งหนึ่ง

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาเฉพาะข้อมูลการดำเนินงานของบริษัท โดยเฉพาะต้นทุนสินค้าประเภทถังบรรจุก๊าซเหลวซึ่งสินค้าที่มีการสั่งทำ และสร้างรายได้ให้กับบริษัท โดยเก็บรวบรวมระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2551 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2551

1.3.2 วิธีการศึกษา

1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิต คือกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการแผนกจัดซื้อ ผู้จัดการแผนกบัญชี หัวหน้างานและพนักงานบัญชี จำนวน 7 คน รวมทั้งเข้าร่วมสังเกตการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ

2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** จากการรวบรวมข้อมูลด้านบัญชีและการเงินของบริษัทแห่งหนึ่ง การศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) **การวิเคราะห์ข้อมูล** ต้นทุนกิจกรรมสำหรับคำนวณหาต้นทุนดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการประยุกต์ใช้ต้นทุนฐานกิจกรรมของบริษัทแห่งหนึ่ง

1.4 นิยามศัพท์

การประยุกต์ หมายถึง การนำมาใช้ การปรับใช้ หรือการดัดแปลง โดยการนำมาใช้นั้นได้นำของเดิมมาเป็นแนวทางในการใช้ให้เกิดผลดีขึ้น หรือเปลี่ยนไปให้เกิดประโยชน์มากขึ้น (นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2542)

ต้นทุนฐานกิจกรรม หมายถึง ระบบการคิดต้นทุนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของสินค้าหรือ บริการแต่ละประเภท โดยการวิเคราะห์แต่ละกิจกรรมที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้า หรือ บริการ โดยขั้นแรกเป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตให้กับกลุ่มหรือศูนย์กิจกรรม และต่อมาเป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตของแต่ละกลุ่มหรือศูนย์กิจกรรมเข้าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ตามจำนวนกิจกรรมที่ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ใช้ (วรโชค ไชยวงศ์, 2549:ออนไลน์)

โสหุ้ยการผลิตหรือค่าใช้จ่ายการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแผนกผลิตและแผนกบริการเพื่อช่วยให้การผลิตสินค้านั้นสำเร็จ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากวัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง

ตัวหลักต้นทุน หมายถึง กิจกรรม การดำเนินงาน ซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณในการแบ่งต้นทุนของกิจกรรมเข้าสู่สินค้า

บริษัทแห่งหนึ่ง หมายถึง บริษัทที่ประกอบธุรกิจผลิตถังบรรจุก๊าซเหลว เช่น ไนโตรเจน ออกซิเจน ตามคำสั่งของลูกค้า จำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม สำหรับธุรกิจผลิตถังบรรจุก๊าซเหลว
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจในเชิงบริหาร การกำหนดราคา ขาย และการวางแผนธุรกิจ

1.6 สถานที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่